

non h^{ic} daretur primū instans in quo primo reciperet eē, seu in quo eēt creatū.

Ad 3um neg. est Maior & ad probationem negandū est anteceder^e, ut rursus ad eius probationem d^{icitur} est Deum potuisse non creare dum creabat. Ad priorem aut confirmationem in oppositū patet solutio ex ijs quae dicta sunt cap. ultimo lib. primi de interpretat^e. Diximus n^{on} coloco res quādiu sunt necno eē ex suppositiōne, siue necessitate consequatia. Nam suppositū quod sint necno inferitur, d^{icitur} sint. Ad posteriorem v^o confirmationem dicitur eē eam durationem eē aeternitate in se spectatam, s; non ut respondet huic vel illi durationi sp^{iritus} imaginarij. Nam in ipso nunc indivisibili aeternitatis in quo deus calum v^o quā crearet potuisset non creare, ut nos in instanti sp^{iritus} quo volumus aliquid possumus non velle illud; p^{ossunt} etiam dici Deum potuisse non producere id quod ab aeterno crearet potuisse in qua in aeternitate ut respondet sp^{iritus} infinito imaginario inadequate h^{ic} quia in quavis parte sp^{iritus} infinita versus aeternitatem accepta potuit nō producere, sed inadequate eo quod in quacumq; parte illius quae est versus nos nō potuit iam n^{on} produxisset s; ad praeteritū nō est pot^{erit}. Hoc argumentū autē. Similiter fieri p^{ossunt} ad probandum nullum actum liberum fuisse in deo ab aeterno, poterit n^{on} quiriti arguere: si deus libere voluisset ab aeterno quod mundus reciperet in instanti in quo incepit, potuisset id non velle. Aut igr^o q^{uia} volebat aut ante, aut post & c^{etera}. quare cum sit de deo Deum voluisse multa libere ab aeterno d^{icitur} est illud argumentū, nec ibi nec hac in re quidquam concludere.

Ad 4um pot^{erit} negari sequella & ad probationem maior erit negand^o: nulla n^{on} est distantia inter nihil et ens, siue quia ut Durandus aduertit, distantia est habitudo, inter duas res uerū duntaxat, siue q^{uia} ut q^{uia} 2° huius libri inquit Scotus null^{us} ordo est inter ens et nonens, siue nihil negatiue ut sumitur indef^{initum} creationis. Ad probationem v^o maioris d^{icitur} est causam cur a sola infinita pot^{erit} s. adeo opt^{erit}, illa, pot^{erit} fieri productio ex nihilo non est quod ibi sit aliqua distantia: sed ut ait S. Thomas 1° 2° q^{uia} 4° art. 5° quia educere formam de pot^{erit} m^{ateria} est alicuius virtutis, ideo quod aliqua causa rem extraxerit de minori pot^{erit} erit maioris virtutis, atq; adeo quae eduxerit ex nihilo erit infinita pot^{erit} quod certatur in creatione. sicut S. Thomas in q^{uia} 3° de pot^{erit} dei absoluta art. primo ad 3um siue argum^{entum} resp^{ectum}.

in illis in sensu dicitur
to 1. si relinquatur
ut huc nō
nō aut in sensu com
pot^{erit} 1. si suppona
mus nos iam velle.

frum res permanentes.

Utrum res permanentes siue corruptibiles, siue in corruptibiles ab aeterno ee potuerint Art. 2us

Quia diximus aliquid a deo op^o. Alia ex aeternitate creati potuisse sequitur ut exquiramus potuerit ne totarum uniuersitas ex aeternitate creati a deo. Verum quia in hac rerum uniuersitate quaedam sunt res permanentes, siue sint suapte na^o corruptionis expertes ut Angeli, aia^o riales, & corpora caelestia: siue tales sint remotis impedimentis ut elementa. Alia u^o sunt res successiua ut motus, et sp^us in quorum num^o g^ouati^oem, et corruptionem uicissitudo comprehendit. Idcirco in hoc secundo, Art. agendum nobis erit de oib^{us} reb^{us} permanentibus: in 3° de motu, & spore: In 4° de g^ouati^oib^{us} et corruptioib^{us}.

Quod attinet ad res permanentes, sit i^a concl^o. Res permanentes corruptio^{is} expertes non solum qua suapte na^o, sed etiam qua remotis impedimentis, tales sunt ex aeternitate a deo produci potuerunt. qua concl^o noⁿ al^{iter} prob^{atur}, quam eo^{rum} qua sup^{er} articulo p^{ro}posita est. Nam quidquid noⁿ implicat contradic^{ti}oem u^{el} faule deduci pot^{est}, sed res eas produci ab aeterno nullam implicat contradic^{ti}oem u^{el} faule deduci pot^{est}, sum exp^{er} Dei creatis, sum exp^{er} ipsarum rerum in corruptibilium quas noⁿ repugnant aeternae ee & ee productas: Sum deniq^{ue} exp^{er} creatiois: Potuerunt igit^{ur} summo^{rum} res ab aeterno ee productae. Hanc etia^m asser^{ti}oem amplecti^{ur} b. Thom. i. p^{ar} 2^a, q^{uest} 46, art 2°, & durandus in secundo dest. i. q^{uest} 2^a, Et Gregorius eode^m loco q^{uest} 3^a, Scotus ibidem, nisi quod affirmat oppositum ee quoque probabile.

2^a asser^{ti}o. Singula indiuidua rerum corruptibilium permanentiu^{um} suis naturis relicta non potuerunt ab aeterno produci, potuissent nihilominus si a deo per infinitum sp^{er}u conseruarentur. Prior pars huius conclusionis ita ostenditur. Nam si Socrates u^{el} gra^{uis} creatur ab aeterno & relinqueretur sua na^o duraret solum per sp^{er}u finitum, ut u^{el} gra^{uis} per 100 annos: Implicat aut^{em} aliquid ee ab aeterno creatum, et durasse solum per sp^{er}u finitum. igit^{ur} Socrates noⁿ potuit ab aeterno produci ita ut relinqueretur sua na^o. Minor prob^{atur}, qm cuiusq^{ue} sp^{er}u finiti datur prius et finis: In aeternitate u^o non datur mihu^m creatiois: q^{ui} implicat aliquid ee ab aeterno creatum, & durasse solum per sp^{er}u finitu^m.

Praterea creauit deus Socratem ab aeterno, eum q^{ui} sua na^o reliquit ut aia^o, uixeritq^{ue} per centum annos, sum sic aut mors Socratis fuit ab aeterno aut non: si ab aeterno: q^{ui} ante mortem ab aeterno fuerunt 100 anni quib^{us} Socrates uixit quod impos.

261
quod impossibile e: si aut mors Socratis no fuit ab aeterno cum dicas ipsum ab aeterno
no fuisse creatum; sequitur creationem ab aeterno precedere mortem qua ab aeterno
nō fuit solum per durationem 100 annorū, quod ut s̄ impoſ. e: Non potuit ḡ res corrupti
biles creari ab aeterno relinqui q̄ sua nā.

Posterior pars huius assertionis prob̄. Nam si individua corruptibilia conserva
tur per sp̄s infinitum perinde se haberent atq; res permanentes in corruptibiles:
sed ha ut ostensum ē superius potuerunt ee ab aeterno per diuinam potiam: ḡ ḡ
res permanentes corruptibiles si in aet̄o conseruantur per sp̄s infinitu.

*Utrum motus, & sp̄s diuina virtute
potuerint ee ab aeterno Articulus 3us*

Quod attinet ad res successiuas motum s̄ ac sp̄s, qm̄ de utroq; par r̄o e,
quod de uno dictum fuerit de altero etiam dictum ee intelligat̄. Praesens
i^a coel̄i q̄ dubitatio una concl. explicabitur. Nullus motus finitus potuit ee ab a-
eterno; potuit aut ee motus infinitus. Prior pars huius assertionis eodem m̄ confir
manda e, quo prior pars secunda assertionis superioris articuli. Posterior v̄ pars
ita probari pot̄. Quod non implicat contradictionem Deus pot̄ facere: sed motu
caeli fuisse ab aeterno non implicat contradictionem: ḡ potuit ee ab aeterno.

Secundo ab aeterno potuit ee caelum & intelligentia moueri, & caelum debite
applicatum intelligentiae mouenti ut patet ex prima concl. 2ⁱ articuli: ḡ motu
potuit ee ab aeterno: //

Sed contra hanc assertionem argumentabitur aliquis hoc modo. Si caelum
potuisset moueri ab angelo ab aeterno sequeretur dari rem duratione priorem
re aeterna, quod e apertee falsum: sequella prob̄ q̄ datus motu caeli ab aeterno
circulationes caeli fuissent ab aeterno, & in angelus praecessisset omnes praesertim
quia antequam eet verum dicere circulatio e, debuisset precedere spatium
viginth Sorarum, quod e pars circulationis, pars n̄ antecedit suu totum.

2° Nullus motus finitus potuit ee ab aeterno: sed circulatio caeli e motus fi
nitus factus ~~inter~~ inter 24 Soras: ḡ circulatio caeli no potuit ee ab aeterno
quare nec motus caeli //

3° si sol fuisset creatus ab aeterno fuisset creatus in aliquo certo loco s̄
in nostro meridiano, vel in puncto orientis, aut occidentis, aut alio simili puncto:
si aut eet creatus in aliquo certo loco no potuisset moueri ab aeterno: ḡ motus
caeli no potuit ee ab aeterno. Maior patet, minor prob̄. q̄ vel sol fuisset
Solum

solum ^{permissum} fuisset in loco illo designatus in quo fuisset creatus per tempus ^{verum}; si per missum cum ante illud nihil praecessisset eest tale instans mutuum durationis ab aeterno, quod e manifeste falsum: si aut per tempus, aut q^o per tempus finitum aut infinitum quovis dato non fuisset motus in illo tempore: q^o motus caeli non fuisset ab aeterno; quare si sol eest creatus in aliquo certo loco non potuisset ab aeterno moveri.

4° si motus caeli fuisset ab aeterno eent transacti infiniti dies impossibile e aut infinitum absolui: q^o impossibile e motum caeli fuisse ab aeterno.

5° si motus caeli fuisset ab aeterno Angelus mouens caelum cognouisset successive infinitas reuolutiones caeli: sed impossibile e aliquem intelum creatum cognoscere infinitum successive: q^o impossibile e motu caeli fuisse ab aeterno.

6° si motus caeli fuisset ab aeterno vel inter reuolutiones caeli transactas, daretur aliquo qua distaret in infinitum a reuolutione hodierna, vel nulla talis daretur: si daretur ea no poeet no prima ee, quare daretur prima reuolutio in motu ab aeterno quod e absurdum: si non daretur sequeretur non praecessisset infinitas reuolutiones: Etenim si praecessissent infinita, daretur infinita distantia a reuolutione hodierna versus aeternitatem: q^o daretur aliqua reuolutio versus aeternitatem aqua hodierno in infinitum distaret: Non vr q^o motus caeli ab aeterno ee potuisse.

Quia in proposita cond^o probabilior vr quam sequitur Capreolus in 2° dest. i. q. 1^a soluenda sunt haec argumenta ^{Ad 1um} 1° neg. e. scilicet quella, et ad probationem concessa maiori: si intelligatur de circulationibus collectivis sumptis neganda e, minor eodem modo intellecta; v ad probationem negandu e etiam anteeedes oes d. collectivis sumptas praecisse spatium 20 Sorarum, et si praecesserint quavis circulationem posse sumptam cuius e pars, q^o in dato motu ab aeterno nulla data fuisset primo circulatio, imo antequam cumq^{ue} praecessissent infinita, non eest necarium praecesse spatium viginti Sorarum priusquam veru eest ducere circulationem indeterminate sumptam ee.

Ad 2um si minor intelligatur de vnaquaq^{ue} circulatione singulari concedenda e: si v^o intelligatur de na communi circulationis, qua di ee successive roe, alterius, et alterius singularis neganda e, Hec eius probatio quidquam efficit. ut n. si Angelus ab aeterno eest creatus potuisset successive Sabere ab aeterno cogitationes quarum qualibet eest finita, ita tn vt nulla earum fuisset ab aeterno: sed antequamuis praecessissent infinita alia, sic etiam reuolutiones caeli, quarum qualibet solum durat tempore finitum, potuerunt ee successive ab aeterno. ita tn vt nulla earum eest ab aeterno, sed antequamuis praecessissent infinita alia.

Ad 3um neganda e maior Nam si sol eet creatus ab eterno, eet creatus spore in
finito ut licet colligi gere exijis qua e art. Suius q. dicitur sunt; quare si motus celi
fuisset ab eterno, in nullo fuisset i creatus; Sed antequam fuisset creatus in quo
cunq; designato loco prius fuisset creatus in loco precedenti, et prius ad huc in alio,
atq; alio in infinito.

Ad 4um dicitur e nullum ee inconueniens infinitum absolu in spore infinito, ad
non incipiendo.

Ad 5um Similiter dicitur e. Infinitum no poee cognosci successiue ab intellectu in spore
finito: at uo in spore infinito, et non incipiendo poee cognosci ut 3° lib. p^hisicoru do
cuius.

Ad 6um dicitur e quod nulla daretur reuolutio qua distaret in infinitum ab hodi
erna & cum obiecto ex hoc inferre non praecessissent infinitas reuolutioes negado
e sequella. Et ad probatiom concessio anteed. neganda e conseq. Nam ut in ali
qua multitudime, aut longitudine dicatur ee infinita distantia, sufficit quod actu detur
in eo non tanta distantia quin detur maior, ac maior in infinito. Nec n. requiritur
ut dentur in ea duo extrema ^{inter quae} antequam reperiatr talis infinita distantia.

Potuerunt ne generationes, et corruptiones rerum
esse ab eterno per diui
nam potentiam. Art. 4us.

1^a concla.

Quod tandem atinet ad rerum generationes, et corruptiones, dua concla statu
enda sunt. Prima cond: generationes et corruptiones no potuerunt ee ab
eterno, eo modo quo ab eas fuisse existimauit; qua quidem facile ostendit, nam
Ab ita credidit rerum generationes ab eterno fuisse, ut nullum indiuidu rerum cor
ruptibilem per creationem fuisse potuerit, sed oia per generationem in qua nihil
supernale interueniret, quod nullo modo e concedendum. Et enim spes rerum (salte
perfectae) nullo pacto potuerunt ee per eas secundas nisi prius deus per se solum ali
quod earum modum dua creasset, aut saltem concurrisset concursu quoddam speciali,
et no solum illo generali quo cum causis secundis solet concurrere; no potuerunt
q rerum generationes ita ee ab eterno ut eas fuisse putauit. conseq. patet, ante
cedens suadetur qz cum spes rerum non habeant ee a se ipsis necruum e, ut prius
ab aliquo producantur a quo specie distinguuntur: In corporibus aut celestibus,
caeterisq; causis secundis non cernitur sufficiens uirtus ad spes reru perfectas produca
das, ut solem, et lunam nisi concurrentes simul aliquo indiuiduo eiusdem
speciei, ut oia p^hl. fatentur; spes igr rerum saltem perfectae nullo m per eas
ee potuerunt

... potuerunt, quin prius a Deo solo producerentur, aut saltem adiuuante Deo auxilio quoddam maiori eo concursu ubi ^{1^o} causas secundas ad rerum productionem adiuuare cōsue- uit.

2^a concl^o probabile e rerum gnratioes diuina potestate ab eterno eē potuisse, q^o hoc modo probatur. Nam si deus ab eterno creasset mare, et feminam, et equu^m et equam, ac per spū infinitum conseruasset; successiue q^o produxisset ab eterno aut solas mat^{res} quā postquam creantur recipiant formas substantiales ab equis gnratioib^{us} aut materias simul cum forma seminis quarum singula dispoenerentur ad forma^m q^o in uel conserua^{re} aq^{ui} introductioem, hoc m^o potuissent equorum gnratioes ab eterno existisse. 2^a concl^o. gnratioes adit cor^{ruptionem} gnratio^{is} n^{on} est p^{er} se d^{icit} n^{eg} q^{uod} u^{el} conserua^{re} a^ut q^{uod} u^{el} conserua^{re} a^ut q^{uod} u^{el} conserua^{re} a^ut

Sed aduersus hanc concl^{em} sic argumentabitur quis. 1° quia singula maⁿsi- sserunt per spū aliquod denudata o^{mn}i forma substantiali; uel cum forma seminis, antequam formam equi recepissent; aut 2° illud spū eēt finitum, aut infinitum: si infinitum gnratioes incipissent post spū infinitum, ac proinde nō fuissent gnratioes ab eterno: si finitum daretur initium talis spū, quare aut aut gnratioes nō fuissent ab eterno, aut daretur eternitatis initium.

1° equi gnratioes prius debuit man^u disponere quam formam substantialem introduce- re; gnratioem q^o dispositio procederet, ac proinde gnratioes nō fuerunt ab eterno siquidem ante eā fuit dispositio.

Ad 1um h^{ic} argumentum ita respondit est nam singulae quidem maⁿsi per spū aliquod finitum manserunt aut nuda, aut cum forma seminis, antequam equi recepissent formam unde hoc solum colligitur singulas gnratioes nō fuisse ab eterno, non h^{ic} colligitur nō potuisse gnratioes eē ab eterno. Nam ut concessimus motum celi potuisse eē ab eterno quia antequam cumq^{ue} celi reuolutioem potuit eē alia atq^{ue} alia licet nulla singularis celi reuolutio ab eterno eē potuerit, sic etiam licet nulla singularis gnratio ab eterno eē potuerit, potuit h^{ic} gnratio eē ab eterno prius antequam cumq^{ue} potuit in infinitum eē alia atq^{ue} alia gnratio.

Ad 2um argumentum simili m^o respondendum est. Nam equus gnratioes prius debuit quamcumq^{ue} man^u disponere quam formam equi in eandem introduce. Unde hoc solum colligitur nullam singularem gnratioem fuisse ab eterno, quia ante quamcumq^{ue} fuit dispositio. collectio h^{ic} gnratioem fuit ab eterno quia antea nō nulla fuit dispositio.

Quod motus sit aeternus

Cap. 3um

Aggreditur Ar^{ist} 2^{am} partem Suius lib. in qua ostendit motus sempiternitate

24
n Sempiternitate nō tolli, q̄ quidam moueri conspiciatur, quā antea quiescebant:
Ibi etiam docet quomodo res sunt affecta ad moueri, et quiescere: Ad intū igr̄ cap.
Sumo tradit diuisionem. Horum quae sunt necesse ē, aut uniuersa semper quiescere
re, aut uniuersa semper moueri, aut nonnulla quiescere, & nonnulla moueri, q̄
si rerum non nulla mouentur, & nonnulla quiescunt, aut ea quae mouentur semper
mouentur, & quae quiescunt semper quiescunt, aut quae mouentur post interdū
quiescere, aut quae quiescunt interdum moueri, aut deniq̄, quaedam semper moueri,
et alia semper quiescunt, & alia interdum mouentur, interdum quiescunt. Huius
totius diuisionis solum vltimum membrum amplectendum ē docet, in ea vō per
(ea quae sunt) intelligere res omnes siue corporales siue spirituales, ut beum optimum
Maximū, reliquasq̄ substas separatas: verbo aut, quiescendi, intellige nō moue-
ri motu p̄sifico, quo pacto quiescere conuenit beo. opt. Ma. & reliquis substis sepo-
ratis.

tex.

Vniuersa ita q̄. **V**t vltimum membrum superioris diuisionis confirmet
ea quae antecedunt, refellit. & primum quidem id quod dicebatur oīa semper qui-
escere, quod multis modis euerit, Imprimis quia sensus contrarium docet, mentis aut
imbecillitas ē sensu relicto roem sequi in ijs, quae pertinent ad sensum, Deinde q̄
qui motum tollit non de vna parte dubitat, sed de toto, & nō aliquid dumtaxat ex ijs
aufert, quae sunt in nō, sed uniuersam nam: Est n. nā priūm motus. Præterea qm̄
illa sentia non solum nali scia aduersatur, sed et p̄p̄mo dum oibz scijs, et oīnūdq̄
cum omnes motu utantur, saltem cum acquiruntur, dictum ē in 7. lib. sciarum ac-
quisitioem alteratioem quidem nō ē, sed eum alteratioē coniuncta, simpliciter de ach-
nis scijs exponit

tex

Asserere aut. ut impugnet secundum membrū superioris diuisionis, quo
oīa semper moueri dicebantur, percurrat omnia motū gnr̄, a motu ad quantita-
tem initium sumere. Nam res nō augentur perpetuo, postquam n. adepti ē quī
quam perfectam magnitudinem, antequam decreseat datur mediū sp̄ij in quo
quiescat: verum nec eo spore quo quis ad perfectam magnitudinem consequē-
dam mouetur, opus ē ut fiat vnus motus continuus, multas enim decausis, ut morbo
ali mentis penuria fieri p̄t, ut talis motus interrumpatur quod Ar̄ exemplis quibz
dam declarat deinde ostendit nec oīa moueri perpetuo motu alterationis. Imprimis
n. nō ē necerium ut si quod alteratur indiuisibile ē in infinitū, idcirco per-
petuo moueatur s̄m aliam atq̄ aliam sui partem. Nam fieri p̄t ut aliquid
alteretur quo ad oēs partes simul, ut in congelatione. Præterea experimur eū
qui per aeternū aliquid sp̄ij agrotauit non reuocari subito ad priūm hō valem
fiditatem

valetudinem cum simul moueri non possit ad se. ^{Fate et egritudine} non poterit agrotatio ee insubia. se
 fer quod de ceteris alteratioibz dicitur e. praterea oia alteratio e a contrario in conpro
 rium; nulla aut mutatio inter tres contrarios pot ee perpetua. postremo quia experimur
 lapidem longo spore nec magis durum effectum ee nec mollem. Deniqz probat no
 oia moueri perpetuo motu locali: certum n. lapides saepe quiescere nec id nosse
 latera. Praterea grauis cum insuis locis natalibz manent, non mouentur. loco
 sed in ipso nate quiescunt, saepe aut sunt in suis locis natalibus: Non semper igitur mo
 uentur locum.

At v. nec. Impugnat aliud membrum quod dicebatur oia quae moueri moueri
 semper, & oia quae quiescunt semper quiescere: Nihil proe quod interdum moueatur
 & interdum quiescat: Imprimis n. experimur nonnulla ee quae interdum mouetur,
 et interdum quiescunt. Praterea manifestum e accretionem uiuentium no semper
 ee cum no semper accrescant ut supra dictum e. Quisus patet motiones violentas
 non semper ee proe, cum id quod uolenter mouetur prius quiescere oporteat quam
 contra nam moueatur, praterea hae sentia tollit generationem, et corruptionem (nam
 quiescere oportet post generationem et corruptionem utriusqz mutationis aliquid sit
 finis generationis aut corruptionis sublati tollit oia motus quiquidem in oia motu cerni
 tur generatio terminat ad quem et corruptio tri aquo.

tex

tex

Omnia aut interdum. Penultimum diuisiois membrum hoc loco reijcit
 quo omnia aliquando moueri, aliquo quiescere dicebatur, quod quidem ijs roibz
 impugnandum ee inquit quae ad aeternitatem motus comprobendam adductae sunt
 deinde paucis repetit quae dixerat, concluditqz inuestigandum ee utrum rerum
 aliae moueantur, & aliae quiescant, Ita quod illae quiescere, & v. moueri inter
 dum etiam valeant: An v. sint quaedam quae interdum moueantur, et inter
 dum quiescant, aliae v. quae semper quiescant, & deniqz aliae quae semper mo
 ueantur.

Caput quartum.

Deinceps mittitur ad hunc finem exponere id quod ad finem superioris cap. pollic
 tus e non oia s. interdum moueri & interdum quiescere, sed dari quippiam
 quod sit oia immobile, & aliud quod semper moueatur. Prius in hoc cap. exacte
 ostendit propeem illam quam demum hanc ceperat ad initium lib. superioris, o
 s. quod mouetur ab alio moueri cuius rei gra modos exponit quibus aut moues
 moueretur, aut moueri contingit, quorum modorum aliqui fuerunt initio lib. s.

commemorati

commemorati. Nam cum ibi tripartitam moueri aliquid aut mouere dictum sit, per primo, per accidens et per partem, sic duo tm recedent, et id quod e per p em ad id quod e per accidens reducitur ut per accidens omne sit quod per aliud. Adicitur deinde hoc loco duplex diuisio. Primo, eorum qua mouentur per se alia a se. hoc e aprio effectus interno alia ab alio mouentur i aprio effectus externo. 2a diuisio. Eorum qua per se mouentur alia nali, alia prater nam mouentur qua namq a se mouentur oia nali mouentur, ut aialia cum mouentur motu progressiuo licet simul moueri possint ut violenter ex parte corporis, quatenus graua sunt, missisq magis unum elementum graduiatur quam alterum. Item si aial scriptum sursum moueat motus ynaly dicetur, si ut e motus aialis spectet. 3to dicitur violentus si spectetur ut e corporis grauis. Quisq eoru qua mouetur ab alio quadam nali, quadam prater nam mouentur quod etiam accomodatur partibus aialium vel rerum inanimatarum praecisse consideratis ut sunt corpora quadam graua aut leuia.

tex

Atq; maxime. Incipit h' ostendere oē quod mouetur moueri ab alio imprimis q aut clarum ee clarum ee oē quod mouetur prater nam moueri ab alio, quod n ita mouetur ab aliquo prio externo moueri solet quod ut patet e aliud are qua mouetur, idem quq; perspicui ee docet mys qua mouentur nali aprio in te intrinseco ut in uentibus oibz. In oibz n dubiu no ee utrum ab aliquo moueantur, sed quā m ab eo quod mouetur, desingantur, ut n aial sic se mouere. quo modo nauis a se mouetur quia a Nauta quem in se habet mouetur, ubi desinatum e id quod mouet, ab eo quod mouetur, ut pote Nauta, s nauis.

tex

Maxime v. Super genus earum rerum qua nali mouentur, no tm o prio intrinseco, ut se habent graua et leuia, de quibus inquit dubitatio; manere a quo moueantur, cum in proprio loco feruntur. quod n no moueantur a prio intrinseco ita suadet, imprimis quia moueri a prio intrinseco e propriu aiantium, graua aut et leuia, ut talia sunt no sunt aiantia, deinde quod mouetur localr a prio intrinseco in suo potestate ut ut consistat ante finem motus, quod grauibz, et leuibz non accomodatur. Prater ea quod mouetur localr a prio intrinseco pt nali ferri ad contraria loco ut patet in aialibz, at v' graua et leuia, solum feruntur ad unum locum nalem. In ultimo nullum perfectum continuu, ac simile pt moueri aprio intrinseco, sed graua et leuia sunt perfecte continua ac similia, q non mouentur aprio intrinseco. Itaq; qz qz meo quod mouetur ab intrinseco reperi debet una pars agens, et altera partiens, ac promda opus e ut dissimiles sint. Alioquin cum motor similio no sit actio no mouebit una pars alteram. Et Sac v. probatio e in qua ut patet loquitur

Loquitur. An de partibus integrantibus colligitur nisi quae mouentur a priore interno non solum formam quae est prius alium quod distinctum est a debore a matrici quae est prius quod passiuum, sed etiam dari partem integrantem quae moueat, et alia quae moueatur.

Sed aduersus secundam et 3^{am} probationem. Trifida obijciat bruta quae mouentur ad obia quae appetunt nec sunt consistere ante finem motus, nec moueri in contrariam quippe cum non libere, sed necesse moueantur: 9° nihil concludunt secundo, et 3^a Probatio.

Imo est in motuam potiam oriturum poce duobus accepti. Alit^o secundum se, altero uice applicata ad operandum ab appetitu sensitiuo cum tali cogitatione, sicut in illis circumstantiis, bruta quae mouentur ad obia quae appetunt poce consistere ante finem motus, et moueri ad oppositam partem quantum est ex potia motiua in se. Probata, quod non conuenit grauibz et leuibz.

Verum fit ut. Explicauit corpora inanimata, et oia graua et leuia quatalio **tex.** sunt a seipsis non moueri, et si moueri ab aliquo: Nunc a quo moueantur. Demostro- re uidens diuidit mouentia in eo quae praeter nam mouent et quae nati. Praeter nam seu uolenter de uolenti mouere pondus, ac calidum aethu nati mouet id quod potesta te est calidum, diuidit etiam mobilia in ea quae nati mobilia sunt (i quae habent in se prius motus non per accidens, si uero alterius ean, dicuntur nati mobilia ad quantitatem, qualitatem, aut ubi quae habent in se prius motus ad summa formam) et in ea quae non sunt nati mobilia, ut album aut quale quod accidit Socrati non est mobile nati ad maiorem u. gra quantitatem. Demde docet graua et leuia moueri ab alio ubi quidem cum praeter nam mouentur, na uo cum sub potia ad suscitatio mouetur, cum sunt aethu id quod ante erant potestate, propriisq; accipiunt aethos quibus proprio loco nanciscuntur.

Quoniam aut. Explicaturus id a quo graua et leuia mouentur ad sua loca nati docet duobus modis aliqua ee in potia. Alit^o ad aethum primum, et alit^o ad aethum secundum tantum est n. duplex aethus unus quidem qui dicitur primus, Alter 2us. Aethus primus dicitur a quo emanat alius, aethus uo 2us qui ex alio proficiscitur: ut Sabitu scia dicitur aethus primus, contemplatio aut ex tali Sabitu ortum habens dicitur 2us. In uerso aut modo ait ee in potia id quod est in potia ad aethum primum, et id quod iam est in aethu primo, manet uo in potia ad aethum 2um tantum, ut diuerso modo ee in potia eum qui discedere aggreditur, atq; eum qui cum habeat scia Sabitum acquisitum non in aethu contemplatur. Ille namq; ita reducitur de potia ad aethum scia, ut maneat in potia ad contemplationem secundum Sabitum acquisitum: at uo dicitur Sic qui nemp iam est in aethu primo, statim Sabere potest aethum 2um nisi quid impedit

Textus sunt p se ad altera tionem, sunt quaedam sic comparantur cum tuo.

tex.

impediat, sit qmca. ut maneat sub contradictione, vel certe nisi sua sponte velit sub
eo manere, si in actus primus sit habitus cuius operatio ab imperio voluntatis depe
deat docet praeceos id em reperiri in ijs, quae sunt in potentia ad actus primos aut 2.
nates. Id n. quod e actu calidum statim comburit nisi quid impediat, et id quod fabu
actu leue statim ascendit nisi quid obstat.

tex

Leue v. graue. Tam docet quid sit id a quo graua et leuia mouentur ad sua
loca nalia ut aquam v. gra ee duobus modis in potentia. Alio ad formam substantialem leuis et
ad formam substantialem aeris, et ex consequenti ad leuitatem. Alio v. postquam leuis
facta e ee in potentia ut sit loco in supero, si ad eum no dum peruenit ppter aliquod im
pedimentum: priori modo ee in potentia ad actum primum posteriori aut ad actum 2.
Addit praeceos ubi primum ablatum fuerit impedimentum aere qua anteaerat
grauis, et postea facta e leuis rem ipsam a consuram ee no ab ac ubi primum quisi
am comparabit habitum sua se eo ut nisi quid impediat: fiet aut talis motus
re leuis rei per accidens quidem aere mouente impedimentum esse, aut a generate
quod constituit formam substantialem, et ex conseq. leuitatem quibus mouem paret
ut pilla reflexa per accidens mouetur a pariete per se v. a proieciente a quo impul
sum accepit. Unde colligit graua, et leuia non moueri effectiue ab intrinseco,
sed ab extrinseco, intellige ut aprio quod principaliter moueat solum habere primum
passiuum motus s. principali non aut principale actiuum.

tex

Quod si omnia. Colligit ex dictis probatione illius propositionis qua dicitur
omne quod mouetur ab alio mouetur, nam cum omne quod mouetur, aut moueatur
natio, aut praeceonam, et nobis bimum sit ea oia qua praeceonam mouentur ab alio
moueri, rursum ea oia qua natio mouentur, sive ab intrinseco moueantur, ut bi
uentis, sive a girante ut graua et leuia ab alio moueantur, sequetur sane ee
quod mouetur moueri ab alio.

Capitulum quintum.

Aggreditur. Ar. 4. am p. Suius libri in qua ostendit deuenire duce ad
vnum primum moues oio immobile et per se, et per accidens: prius h. no nulla exponit.
In primis mouendum quaedam moueri virtute alieno quomodo baculum moueri vir
tute et impulsu accepti a socrate mouet lapidem, alia v. virtute proprio quopalsu
socrates manum suam mouet. Deinde v. mouentia virtute proprio interdum vno
h. medio mouere ut cum socrates mouet baculum manu sola, interdum pluribq
ut cum socrates mouet lapidem baculo, quem mouet manu. Rursum cum moues
ratur plurimij medijs, primum moues in agis, seu principalibus mouere qua vltimu
moues. Nam vltimum mouetur a primo, primum aut no mouetur ab alio. Item

Item

Item quia dicitur in mouendo fendet a primo et non a contrario.

Si igitur omne ut colligat institutum duas proponit conclusiones: una e Sumor
Siquis affirmet oē quod mouet moueri, saltem debet fateri in oī motu deueniendū
eē ad unum primum mouens, quod ita moueat ut non moueatur ab alio: sed a seipso
tantum, hūc argumentatur: omne quod mouetur, mouetur ab aliquo, ut Galenus
offensum ē, aut igitur ab eo, quod rursus moueatur ab alio, aut ab eo quod moueatur
ab alio: si hoc 2um admittatur habetur ppositum: ex primo autē nō minus colli-
giti pposita conclusio, Nam tandem necesse ē dari aliquod primum mouens, quod
saltem ab alio non moueatur. Nec n. dari pē progressus in infinitum cuius quorum
alia ab alijs mouentur: qm̄ in infinitum non datur primum. Itē v. ubi talis ratio
mouentium et mobilium reperitur ut unum nō moueat nisi ab alio moueatur,
non pē fieri motus. Nam datur primo mouente a quo reliqua oīa in fluxum acci-
pian, et cuius virtute cetera moueantur: q̄ vel dandum ē nullū eē motum vel
potius dandum eē primum mouens, quod non moueatur ab alio. ff

tex
1^a concl^o

q̄ ne p̄ datur in motu
q̄ semper datur p̄

Præterea Soc. G docet Soc etiam m^o pōce confici superiorem rōem qua
idem comprobetur: Nam omne quod mouet virtute propria aliud quippiam,
aut mouet per se ipsum aut per aliud i. per instrumentum: fieri autē nō pē ut
instrumentum moueat nisi etiam moueat ea res, qua per se ipsam mouet quanguā
hæc sine instrumento moueri posset: Si igitur causa qua mouent sint instrumenta
res, et solum moueant prius mota ab alio deueniendum ē tñ ad aliquid quod
per se ipsum moueat, et non ab alio motuam: Alioquin dabitur processus in infi-
nitum in causis, qua mouent ab alijs prius mota, ac prōinde tolletur motus: da-
bitur q̄ in omni motu statim, siue immediate aliquid quod per se ipsum moueat,
et non prius motum ab alio, vel tandem ad ipsum deueniendum erit. //

tex

Insuper si sic 2^a concl^o e Sumor: Non oē moues, quod mouet mouetur,
quod ita prob̄. Si oē quod mouet mouetur, aut omnibz per accidēs, siue contin-
gentes Soc conueniret, aut per se, siue necris: Neutrum aut dandum ē: ipz
non oē mouens mouetur. Minore prop^{em} quoad priorem^{em} sic Ar. offendit, nō
si per accidēs eueniret ut omne moues moueretur, non necris moueret ac prōinde
fieri posset, ut nullum moueretur. Itē quid em Ad Alij institutum suffice-
ret; verum ille contra aduersarios vltimū progreditur: si n. poneretur nullū
mouens moueri, sequeretur iuxta eorum sententiam tolli motum, siquid em arbi-
trantur nō pōce quidquam moueri nisi a mouente, quod ipsum etiam moue-
atur.

tex

Atq̄ id ipsum. Antequam probet posteriorem minoris partem affert
Aristoteles

tex